

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 21.5.2012
COM(2012) 226 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA SOCIALA KOMMITTEEN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Nationella strategier för integreringen av romer: ett första steg i genomförandet av EU-
ramen**

{SWD(2012) 133 final}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Nationella strategier för integreringen av romer: ett första steg i genomförandet av EU-ramen

1. INLEDNING

Under senare år har romernas situation¹ alltmer hamnat i fokus för politiken i EU. Romerna – som är Europas största minoritet på omkring 10 till 12 miljoner människor – drabbas ofta av rasism, diskriminering och utanförskap. De lever ofta i djup fattigdom, utan tillgång till hälsovård och anständigt boende. Många romska kvinnor och barn är offer för våld, utnyttjande och människohandel², också inom de egna samhällena. Många romska barn håller till på gatorna i stället för att vara i skolan. Bristande utbildning och diskriminering på arbetsmarknaden har lett till hög arbetslöshet och inaktivitet. De arbeten som erbjuds romerna är ofta enkla och dåligt betalda, utan några krav på särskilda kunskaper. Denna förlorade potential gör det ännu svårare att säkerställa tillväxt³. En bättre integration av romerna är därför moraliskt och ekonomiskt nödvändig, men detta kommer att kräva en ny inställning såväl bland majoritetsbefolkningen som bland romerna själva.

Medlemsstaterna har själva det främsta ansvaret för att förändra situationen för marginaliserade delar av befolkningen, så insatserna för att hjälpa romerna ligger främst på deras ansvar. För att stödja deras arbete för att komma till rätta med situationen har EU ställt en lång rad rättsliga, politiska och finansiella instrument till förfogande. Även om de nationella förhållandena, behoven och lösningarna varierar stort mellan EU:s medlemsstater, innebär de delade värderingarna fri rörlighet och grundläggande rättigheter och de gemensamma målen att uppnå politisk stabilitet, ekonomisk välfärd, social sammanhållning och solidaritet mellan medlemsstaterna att EU bör spela en roll i strategierna för att integrera romerna. De kvarstående utmaningar som medlemsstaterna står inför när det gäller att integrera romer som är EU-medborgare i sina samhällen har en direkt inverkan på EU:s förbindelser med tredjeländer, till exempel i fråga om de viseringskrav som en del av dessa tillämpar gentemot medborgare i vissa medlemsstater⁴.

¹ Termen "roma" används här, på samma sätt som av ett antal internationella organisationer och företrädare för romska grupper i Europa, för att beteckna en rad olika grupper (Roma, Sinti, Kale, zigenare, Romanichels, Boyash, Ashkali, egyptier, Yenish, Dom, Lom, etc.) och inbegriper även s.k. resande, utan att detta i något avseende innebär ett förnekande av dessa gruppers särdrag och olika livsstilar och situationer.

² Europol Organised Crime Threat Assessment 2011, s. 26.

³ *Economic costs of Roma exclusion*, Världsbanken, april 2010
http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final.pdf

⁴ Se exempelvis de farhågor som Kanada gav uttryck för sedan antalet asylansökningar från medborgare i vissa medlemsstater ökat kraftigt.

Därför antog Europeiska kommissionen den 5 april 2011 en EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020,⁵ där medlemsstaterna uppmanas att utarbeta eller revidera sina nationella strategier för integrering av romer⁶ för att på ett mer effektivt sätt möta de utmaningar som inkludering av romerna innebär och åstadkomma en påtaglig förbättring av situationen fram till slutet av detta decennium. Stödet för ramen från EU:s stats- och regeringschefer⁷ visade att inkluderingen av romerna är på väg att bli en viktig prioritering för alla medlemsstater, trots den ekonomiska och finansiella krisen.

Syftet med EU-ramen är att hjälpa medlemsstaterna att få till stånd en påtaglig förbättring av den romska befolkningens livsvillkor genom att förändra synen på hur integreringen ska gå till. Diskriminering på grund av ras eller etnisk bakgrund inom utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård, boende och andra områden omfattas redan av förbud i EU-lagstiftningen, men enbart lagstiftning är inte tillräckligt. Medlemsstaterna behöver utarbeta och genomföra en samlad och hållbar strategi som kombinerar insatser på olika områden, inklusive utbildning, sysselsättning, hälsovård och boende.

Genom EU-ramen tas frågan om inkludering av romerna för första gången upp på EU-nivå, med en tydlig koppling till Europa 2020-strategin⁸. Den fortsatta ekonomiska och sociala marginaliseringen av romerna är av direkt relevans för strategin. Tre av fem övergripande mål i Europa 2020-strategin är direkt knutna till EU-ramens mål för inkludering av romer, nämligen att bekämpa fattigdom och social utestängning, öka sysselsättningen och minska avhoppet från skolan, och samtidigt att få fler att delta i högre utbildning. För medlemsstater med en stor romabefolkning kommer att behöva vidta snabba och konkreta åtgärder för att förbättra romernas situation om de ska kunna möta Europa 2020-strategins mål rörande sysselsättning, social inkludering och utbildning.

EU-fonder (särskilt strukturfonderna) kunde vara ett effektivt verktyg för att förbättra den sociala och ekonomiska situationen för missgynnade grupper, som till exempel romerna, men en alltför liten del av de 26,5 miljarder euro som anslagits till medlemsstaternas insatser på området social inkludering för perioden 2007–2013 kommer de missgynnade romasamhällena till del.

Europeiska kommissionen har åtagit sig att utvärdera de nationella strategierna för integrering av romer och rapportera resultaten till Europaparlamentet och rådet, och det är detta som är syftet med det här meddelandet. I sin utvärdering beaktar kommissionen också det stora antal bidrag som har inkommit från det civila samhället och andra intresserade, samt synpunkter som framkom vid det extrainsatta

⁵ Meddelandet av den 5 april 2011 *En EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020* (KOM(2011)173). Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande av den 16 juni 2011 om ökat samhällsdeltagande och integration av romska medborgare i Europa (CESE 998/2011) och regionkommitténs yttrande av den 14 december 2011 om en EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020 (CDR247-2011) innebär ett starkt stöd för EU-ramen.

⁶ I detta meddelande bör termen strategi förstås som att den täcker både integrerade uppsättningar av policyåtgärder och strategier i egentlig mening.

⁷ Europeiska rådets slutsatser, EUCO23/11 av den 23 och 24 juni 2011, som följde på rådets (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) slutsatser om en EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020, 106665/11 av den 19 maj 2011.

⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

mötet inom den europeiska plattformen för integrering av romer, som hölls i Bryssel den 22 mars 2012.

Antagandet av nationella strategier kommer att bidra till att en verklig förändring av den romska befolkningens liv. I nästa fas måste insatser riktas in på ett genomförande som grundar sig på handlingsplaner, med specifika åtgärder som är förenliga med målen för inkludering av romer, och som stöds av en tydlig tidsplan och tillräcklig finansiering.

2. UTVÄRDERING AV DE NATIONELLA STRATEGIERNA

I mars 2002 hade alla medlemsstater lagt fram en nationell strategi för integrering av romer eller en motsvarande uppsättning strategiska åtgärder inom ramen för sin politik för social integrering i bredare bemärkelse. Vissa av dem har valt att se över sina befintliga strategier mot bakgrund av EU-ramen, medan andra har utvecklat sina första nationella strategier. De nationella strategierna varierar efter den romska befolkningens storlek och vilka utmaningar man står inför⁹.

Kommissionens utvärdering är inriktad på att bedöma medlemsstaternas strategier när det gäller de fyra nyckelområdena utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård och bostäder, och hur strukturella krav (samarbete med det civila samhället och regionala och lokala myndigheter samt övervakning, åtgärder mot diskriminering och inrättande av en nationell kontaktpunkt) och frågor om finansiering hanteras. I varje avsnitt finns en sammanfattande tabell som anger vilka medlemsstater som avser att införa sådana särskilda åtgärder som förutsätts i EU-ramen¹⁰. Medlemsstater som inte finns med i förteckningen har inte angett några sådana åtgärder och behöver ta itu med dessa särskilda frågor, om det är av relevans för deras romska befolkning.

På grundval av utvärderingen finns i varje avsnitt en rad rekommendationer, utformade med hänsyn till de nationella förhållandena, av vilka det framgår vilka prioriteringar som medlemsstaterna bör arbeta vidare med för att fullgöra sitt ansvar. Dessa politiska rekommendationer bör integreras i den allmänna ramen för kampen mot fattigdom och utslagning

2.1. De fyra nyckelområdena

(a) Utbildning

EU:s mål är att se till att alla romska barn får en skolgång motsvarande åtminstone primärskola och har tillgång till kvalitetsundervisning¹¹.

⁹ Malta har inte antagit någon nationell strategi för integrering av romer, eftersom det inte finns någon betydande romsk befolkning på landets territorium.

¹⁰ De sammanfattande tabellerna på de fyra policyområdena tar konsekvent upp två kategorier av frågeställningar: **mål**, dvs. huruvida strategierna uppfyller det allmänna EU-målet inom givet område som fastställs i EU-ramen och huruvida de uppställer konkreta, specifika och kvantifierbara mål; **åtgärder** (både generella och specifikt utformade för romerna).

¹¹ EU mål för integrering av romer fastställdes i meddelandet av den 5 april 2011 *En EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020* (KOM(2011) 173).

Alla medlemsstater erkänner vikten av utbildning, och flertalet har målsättningar som generellt sett går utöver den miniminorm om fullgörande av primärskola som fastställs i EU-ramen och täcker ett bredare spektrum av utbildning, från förskola¹² till sekundärskola och till och med tertiär utbildning.

Enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning måste alla barn i skolåldern i EU gå i skolan. I en undersökning som nyligen genomfördes av byrån för grundläggande rättigheter uppgavs att åtminstone 10 % av alla romska barn i åldern 7–15 år i en rad medlemsstater inte gick i skolan¹³. Eftersom skolan är ett första steg på vägen mot att skaffa sig grundläggande kunskaper bör medlemsstaterna sträva efter att höja närvarotalen. För att öka närvaron i primärskolan bör medlemsstaterna särskilt se till att öka deltagandet i utbildning och tillsyn för mindre barn, förbättra utbildningen av lärare och stödpersoner och främja inkludering av romska elever i allmänna skolor.

Åtgärder för att minska skolavhoppen på sekundärskolenivå är under planering i flera medlemsstater, samtidigt som vissa medlemsstater avser att få fler romaelever att delta i tertiär utbildning.

Åtgärder för att öka utbildningsnivån hos barn

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder ¹⁴
Uppfyllande av det allmänna målet	BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, CY, LV, LT, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, UK
Konkreta mål för att minska utbildningsgapet	BE, BG, CZ, EL, ES, IT, CY, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, UK
Utvidga tillgången till förskoleundervisning och tillsyn för små barn av hög kvalitet	CZ, EL, ES, IT, CY, LV, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI
Åtgärder för att se till att romska barn fullgör åtminstone primärskolan	BE, BG, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, LV, LU, HU, NL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
Minska avhoppet från sekundärskolan	BG, CZ, IE, EL, ES, FR, IT, HU, AT, PL, PT, RO, SK, FI, UK
Öka andelen personer som genomgår tertiär utbildning	CZ, ES, IT, HU, PT, FI

¹² *Preventing Social Exclusion through the Europe 2020 strategy - Early Childhood Development and the Inclusion of Roma Families* – officiell rapport från den europeiska plattformen för inkludering av romer under det belgiska ordförandeskapet, utarbetad av Unicef och det europeiska sociala observatoriet i samarbete med den belgiska federala tjänsten för planering av social integration, 2011; <http://www.ecdgroup.com/pdfs/Preventing-Social-Exclusion.pdf>.

¹³ I undersökningen konstaterades att åtminstone 10 % av romska barn i åldrarna 7–15 år i Grekland, Rumänien, Bulgarien, Italien och Frankrike inte gick i skolan. De var fortfarande i förskolan, hade inte börjat i skolan än, hade hoppat över läsåret, hoppat av skolan helt eller redan börjat arbeta. Andelen är högst i Grekland, där över 35 % av de romska barnen inte går i skolan (*The situation of Roma in 11 EU Member States; Survey results at a glance*. Byrån för grundläggande rättigheter, Världsbanken, Förenta nationernas utvecklingsprogram, 2012)

¹⁴ Medlemsstater har tagits med om deras respektive strategier omfattar sådana åtgärder som anges i tabellen.

Åtgärder för att förebygga segregering	CZ, EL, ES, HU, PL, RO, SK
Stödåtgärder	BE, CZ, EE, IE, ES, IT, CY, LV, LT, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Flera medlemsstater tillhandahåller ytterligare stödåtgärder, såsom undervisning och studieprogram i språket romani, program för undervisningsstöd, till exempel stödundervisning efter ordinarie skoltid eller särskilda klasser för elever som erbjuds en ny chans, föräldrautbildning inklusive familjerådgivning samt insatser för att öka medvetenheten om hur viktigt det är med utbildning.

Exempel på åtgärder som främjar inkludering av romer i utbildningen

Samtidigt som man engagerar romska assistenter och stödpersoner strävar **Slovenien** efter att inkludera romska barn så tidigt som möjligt i utbildningsprocessen (redan förskolan). Med en bättre utbildning av utbildarna och fler nätverk för lärande, kommer andelen romska barn som slutför den allmänna skolgången att öka betydligt (i Ljubljana är andelen i genomsnitt 54,3 % vad gäller sekundärskolan jämfört med 18,7 % för romer). Vidare görs insatser för att främja romsk kultur och romskt kulturarv.

Spanien inrättar nya familjerådgivningsprogram för att bidra till att minska avhopp och frånvaro (för primärskolan är målet att minska dessa siffror från dagens 22,5 % till 15 % till 2015 och till 10 % till 2020).

Kauhajoki-modellen i **Finland** bygger på insatser från tre instruktörer med romsk bakgrund. En förskollärare ger stöd till barn och familjer som deltar i undervisning för små barn. Grundskoleelever får stöd av en särskild assistent. En personlig vägledare stödjer unga vuxna som vill fortsätta studera eller söker ett arbete.

Dessutom nämns stöd till romsk kultur och historia i den allmänna läroplanen i ett stort antal dokument. I allmänhet understryks i de flesta strategier att en bättre förståelse för kulturella skillnader är nödvändig för att bekämpa fördomar.

Som en del av en samlad strategi bör medlemsstaterna i första hand vidta åtgärder för att komma till rätta med följande problem på utbildningsområdet:

- **Avskaffa segregering i skolan och missbruk av utbildning för elever med särskilda behov.**
- **Genomdriva fullständig obligatorisk skolgång och främja yrkesutbildning.**
- **Öka deltagandet i förskoleundervisning och tillsynsverksamhet för små barn.**
- **Förbättra fortbildningen av lärare och möjligheterna till rådgivning i skolan.**
- **Främja föräldrarnas förståelse för vikten av utbildning.**

(b) Sysselsättning

EU:s mål är att minska sysselsättningsgapet mellan romerna och resten av befolkningen¹⁵.

¹⁵

I de flesta medlemsstater är antalet romer som säger sig vara arbetslösa åtminstone dubbelt så högt som antalet icke-romer som säger sig vara arbetslösa. I Tjeckien och Slovakien sade sig upp till fyra eller till

Alla medlemsstater erkänner behovet av att minska sysselsättningsgapet mellan romer och övrig befolkning. För att uppnå detta är det nödvändigt att uppmuntra en samlad strategi i alla medlemsstater, särskilt medlemsstater med en större romsk befolkning eller där utbildningsgapet är särskilt markant. Dessutom bör det finnas aktiva inkluderingsstrategier¹⁶ som når ut till romerna. För att uppnå påtagliga resultat behöver medlemsstaterna dessutom beskriva sina mål på ett kvantifierbart sätt, med stöd av klara utgångsdata, så att utvecklingen kan övervakas.

Särskilt i de medlemsstater som har en högre procentandel romer, finns den romska befolkningen till stor del på landsbygden. Den strategi som dessa medlemsstater tillämpas bör ta hänsyn till denna geografiska fördelning, definiera lämpliga verksamheter (både inom jordbruket och inom andra sektorer) som romerna kan delta i och därigenom säkerställa verkliga möjligheter till sysselsättning för romerna.

Åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Uppfyllande av det allmänna målet	Alla medlemsstater
Konkreta mål för att minska sysselsättningsgapet	BG, CZ, EL, ES, FR, HU, PL, PT, RO, SI, SK, FI
Allmänna åtgärder enligt principen om likabehandling, för att minska sysselsättningsgapet	DK, DE, EE, IE, FR, CY, LV, LU, NL, AT, PL, SE
Kompletterande eller särskilda åtgärder för romer ¹⁷	BG, CZ, IE, ES, HU, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE
Tillgång till mikrokrediter	IE, EL, ES, FR, IT, HU, PT, RO, SK, FI
Tjänstemän i den offentliga sektorn	IE
Individanpassade tjänster	IE, IT, HU, PT, RO, FI, SE
En samlad strategi	BG, CZ, ES, HU, SI, SK, FI, UK

Endast vissa medlemsstater har vidtagit sådana åtgärder som föreslås i EU-ramen, till exempel att ge tillgång till mikrokrediter, anställa kvalificerade tjänstemän i den offentliga sektorn och tillhandahålla individanpassade tjänster och rådgivning. Flera medlemsstater planerar andra särskilda åtgärder för att garantera romerna tillträde till arbetsmarknaden utan diskriminering, inklusive yrkesutbildning och praktik och underlättad tillgång till barntillsyn. Flera medlemsstater planerar också åtgärder utöver de som föreslås i EU-ramen.

Exempel på åtgärder som främjar romernas inkludering på arbetsmarknaden

och med fem gånger fler romer än icke-romer att de var arbetslösa (*The situation of Roma in 11 EU Member States; Survey results at a glance*. Byrån för grundläggande rättigheter, Världsbanken, Förenta nationernas utvecklingsprogram, 2012).

¹⁶ Kommissionens rekommendation 2008/867/EG om aktiv inkludering av människor som är utestängda från arbetsmarknaden (EUT L 307, 18.11.2008, s. 11).

¹⁷ Särskilda åtgärder syftar till att säkerställa romers lika tillgång till arbetsmarknaden, till exempel åtgärder som rör yrkesutbildning och praktik, rådgivning, underlättad tillgång till barntillsyn, osv.

Spanien avser att öka sysselsättningsgraden bland romerna från 44 % (under 2011) till 50 % under 2015 och 60 % under 2020, och har fastställt särskilda mål när det gäller sysselsättningen för romska kvinnor. Programmen kommer att bidra med nödvändiga kunskaper och samtidigt underlätta tillgången till ordinarie utbildningsprogram för att stärka möjligheterna till anställning.

Österrike främjar möjligheterna för unga romer från inhemska och invandrade grupper av romer att få tillgång till arbetsmarknaden genom det förbättrade Thara-projektet som omfattar arbete i lokalsamhället, coachning och utbildning. Det föregående Thara-projektet (2011–2012) var inriktat på inhemska och invandrade romers tillgång till sysselsättning, och nådde 107 romer och 56 deltagare från den offentliga förvaltning och det civila samhället. Det nuvarande projektet bygger på de tidigare resultaten, men är mer specifikt inriktat på integrering på arbetsmarknaden, också genom stöd till egenföretagande.

Bulgarien strävar efter att öka antalet romer i sysselsättning till 2015, i första hand med stöd från ESF, genom att organisera utbildningskurser för över 28 000 arbetslösa och anställda romer i syfte att stärka deras anställningsbarhet och kvalifikationer samt genom att fortbilda 1 500 personer i företagsledning och entreprenörskap.

Ökad integrering av romer på arbetsmarknaden i medlemsstater med stor romsk befolkning kommer att ge tydliga ekonomiska fördelar, särskilt i tider av ekonomiska svårigheter.

Som en del av en samlad strategi bör medlemsstaterna på sysselsättningsområdet prioritera att

- **tillhandahålla skräddarsydd hjälp med att hitta arbete,**
- **stödja offentliga sysselsättningsprojekt i ett övergångsskede, i kombination med utbildning och sociala företag som anställer romer eller tillhandahåller särskilda tjänster för dem,**
- **främja möjligheterna att få en första arbetslivserfarenhet och utbildning på arbetsplatsen,**
- **undanröja hindren, även diskriminering, för att komma in (på nytt) på arbetsmarknaden, särskilt när det gäller kvinnor,**
- **tillhandahålla ett bättre stöd till egenföretagande och entreprenörskap.**

(c) *Hälsa- och sjukvård*

EU:s mål är att minska hälsogapet mellan romerna och resten av befolkningen.

Även om tillgången till hälso- och sjukvård är universell i alla medlemsstater, är det i realiteten så att långt ifrån alla romer har tillgång till dessa tjänster i samma utsträckning som resten av befolkningen. De flesta medlemsstater strävar efter att förbättra romernas tillgång till hälso- och sjukvård genom uppsökande arbete och andra metoder. Vissa medlemsstater inkluderade åtgärder för att minska skillnaderna i hälsa mellan romer och övrig befolkning. Det rör sig om en rad förebyggande insatser som går utöver dem som uppmärksammades i EU-ramen. Endast ett fåtal medlemsstater har dock utformat en övergripande strategi för att förbättra romernas hälsosituation.

Flera medlemsstater har redan infört eller håller på att överväga program där romer med lämplig kompetens fungerar som kontaktpersoner som ska hjälpa romerna att få en förbättrad tillgång till hälso- och sjukvård. Dessa initiativ är mycket välkomna.

Sådana åtgärder behöver emellertid kompletteras av andra insatser för att ha en verklig effekt på hälsogapet mellan romerna och resten av befolkningen.

Behovet av en systematisk, integrerad strategi på hälsoområdet har identifierats som en central utmaning. Det kräver samordning mellan hälso- och sjukvårdssektorn och andra sektorer – särskilt utbildning, bostäder, sysselsättning och antidiskriminering.

Åtgärder för att förbättra hälso- och sjukvård

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Insatser för att uppfylla det allmänna målet	BG, CZ, IE,, EL, ES, FR, IT, HU, RO, SI, SK, SE
Konkreta mål för att minska hälsoklyftorna	BG, CZ, IE, EL, ES, FR, IT, HU, RO, SI, SK
Allmänna åtgärder som bygger på befintliga strukturer för att minska hälsoklyftorna	DK, DE, EE, FR, CY, LV, LU, NL, AT, PL, PT, SE
Tillgång till kvalitativ hälso- och sjukvård av god kvalitet, särskilt för kvinnor och barn	EE, EL, ES, FR, IT, HU, PL, SK, SE
Ytterligare åtgärder ¹⁸	BE, BG, CZ, EE, ES, HU, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Flera medlemsstater betonar behovet av att fokusera på kvinnors och barns hälsa¹⁹. Vissa medlemsstater nämner vikten av att fortbilda hälso- och sjukvårdspersonal, så att de kan arbeta med människor med olika sociala och ekonomiska bakgrunder.

Exempel på insatser som främjar romernas inkludering i hälso- och sjukvården

Ungern planerar att fortbilda 2 000 romska kvinnor med stöd av Europeiska socialfonden och öka deras möjligheter att skaffa praktisk erfarenhet av arbete inom socialtjänst och med frågor om tillsyn och skydd av barn. Dessutom ska man utbilda socialarbetare som ger stöd åt familjer, samhällsutvecklare, arbetsförmedlare och kontaktpersoner inom hälso- och sjukvården.

Irland har infört en lång rad hälso- och sjukvårdstjänster som riktar sig till resande (travellers), såsom vårdenheter för resande och primärvårdsprojekt (inklusive kontaktpersoner inom hälso- och sjukvården och sjuksköterskor med inriktning på folkhälsa för resande). Sedan 1994, har ett antal resandekvinnor fått fortbildning som kontaktpersoner för hälsofrågor inom resandegemenskaperna. Syftet är att utveckla primärvården på ett sätt som grundar sig på värderingarna inom resandegemenskaperna.

I **Rumänien** har regeringen anställt omkring 450 kontaktpersoner inom hälso- och sjukvården (per 2011) i syfte att förbättra romernas tillgång till allmän hälso- och sjukvård. Deras roll är att underlätta dialogen mellan romerna å ena sidan och hälso- och sjukvårdsinstitutionerna och deras personal å den andra. De ger ett aktivt stöd till romer när det gäller att skaffa identitetshandlingar, erhålla sjukförsäkringar, ordna registrering på förteckningarna över familjeläkare och göra mödrar

¹⁸ Dessa åtgärder är inriktade på förebyggande vård, såsom förbättrade vaccinationstal och kampanjer för en hälsosammare livsstil bland romer, men även reproduktiv hälsa (t.ex. förebyggande av ungdomsgraviditeter). Åtgärder som syftar till att förebygga fördomar hos hälso- och sjukvårdspersonal nämns också av flera medlemsstater.

¹⁹ Med fokus på reproduktiv hälsa och förebyggande vård, inklusive förbättrad immunisering.

medvetna om olika hälsoproblem. Eftersom resultaten har varit positiva är ett av målen för inkluderingen av romer att öka antalet kontaktpersoner inom hälso- och sjukvården med 25 % fram till 2020.

Dessa åtaganden behöver emellertid underbyggas genom att man fastställer klara tidsfrister för genomförandet och ställer upp mätbara mål så att utvecklingen kan övervakas. Dessutom behöver många medlemsstater anslå medel som på ett tydligare sätt är avsedda att minska skillnaderna i fråga om hälsa.

Som en del av en samlad lösning bör medlemsstaterna på hälso- och sjukvårdens område prioritera att

- **utvidga sjukförsäkringen och den grundläggande socialförsäkringen (täckning och tjänster), också genom att främja registrering hos de lokala myndigheterna,**
- **förbättra romernas, och andra sårbara grupper, tillgång till grundläggande tjänster och akut- och specialisttjänster,**
- **starta informationskampanjer om regelbundna hälsokontroller, pre- och postnatal vård, familjeplanering och immunisering,**
- **se till att förebyggande hälsoinsatser når ut till romerna, särskilt kvinnor och barn,**
- **förbättra levnadsvillkoren, med fokus på segregerade bostadsområden.**

(d) Boende och grundläggande tjänster

EU:s mål är att minska det gap som finns när gäller andelen romer som har tillgång till bostäder och allmännyttiga tjänster jämfört med resten av befolkningen.

Även om alla medlemsstater håller med om behovet av att förbättra många romers boendeförhållanden, är det få som föreslår konkreta åtgärder som en del av en samlad strategi för att tackla situationen. Fristående åtgärder som inte är en del av en övergripande boendestrategi, inklusive andra kompletterande åtgärder på områdena utbildning, sysselsättning och hälso- och sjukvård, riskerar att inte leda till bestående resultat. Medlemsstaterna uppmuntras därför att överväga en bredare utformning av bostadsinsatser, stadsplanering och landsbygdsutveckling och låta insatser på dessa områden omfattas av sådana övergripande planer. Vissa medlemsstater, särskilt de med relativt små romska befolkningar, försöker lösa problemen med att finna värdiga bostäder för romerna inom ramen för befintliga strukturer. Flera medlemsstater försöker förbättra tillgången till bostäder, inklusive subventionerat boende.

Åtgärder för att förbättra boendesituationen

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Uppfyllande av de allmänna målen	Alla medlemsstater (utom LT)
Konkreta mål för att minska gapet när det gäller tillgång till bostäder och allmännyttiga tjänster	Alla medlemsstater (utom LT)

Allmänna åtgärder som bygger på befintliga strukturer	DK, DE, EE, LV, LU, NL, AT, SE
Tillgång till bostäder, inbegripet subventionerat boende	BG, CZ, DK, DE, IE, ES, IT, CY, HU, AT, PT, SI, SK, SE
Tillvarata behoven för den icke bofasta delen av befolkningen	BE, IE, FR, AT, UK
Samlad strategi	CZ, ES, FR, HU, PT, RO, FI

Endast ett fåtal medlemsstater planerar särskilda åtgärder för att främja romernas möjligheter att få tillgång till bostäder utan att bli utsatta för diskriminering. De flesta medlemsstater som har resande i sin befolkning har inkluderat åtgärder som riktar sig till icke bofasta befolkningsgrupper. Det är av största vikt för medlemsstaterna att såväl regionala och lokala myndigheter som lokala romska grupper och andra lokala gemenskaper deltar i insatserna om man ska kunna finna hållbara lösningar.

Exempel på åtgärder som främjar romernas tillgång till värdiga bostäder

I **Storbritannien** har walesiska regionala myndigheter infört särskilda åtgärder för att förbättra boendet och tillgången till tjänster för romer och resande. Den finansiering som den walesiska regeringen ställt till de lokala myndigheternas förfogande för att möjliggöra renovering och uppförande av nya bostäder ökades från 75 % till 100 %.

För att främja den sociala integrationen av de som lever i segregerade områden har man i **Ungern** infört integrerade program som syftar till att förbättra förhållandena socialt, lokalt, utbildningsmässigt och vad gäller hälso- och sjukvård, sysselsättning och boende, vilka kommer att finansieras med medel från både Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Vid sidan av inrättandet av lokala servicecentrum för att tillhandahålla hygieniska och andra tjänster för invånarna, görs även insatser för att lösa deras bostadsproblem. I detta ingår att tillhandahålla subventionerade bostäder.

I **Frankrike** har lokala myndigheter på flera håll skapat särskilda "genomslussningsbyar" för att möta behoven hos missgynnade människor, inklusive romer, som lever i olagliga bosättningar. Dessa projekt kommer att kopieras av andra lokala myndigheter, med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Med hänsyn till att bostadsproblemen kräver insatser på lokal nivå, uppmanas medlemsstaterna att främja både lokala insatser, ledda av de lokala myndigheterna, och integrerade territoriella investeringar som stöds av den europeiska regionalfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden²⁰.

²⁰

Elements for a Common Strategic Framework 2014-2020, arbetsdokument från kommissionens avdelningar (2012) 61 slutlig, av den 14 mars 2012.

Som en del av en samlad strategi bör medlemsstaterna i fråga om bostäder prioritera att

- **främja en utveckling mot mindre segregering,**
- **underlätta integrerade bostadslösningar på lokal nivå, med särskild hänsyn till behoven av infrastruktur för allmännyttiga och sociala tjänster,**
- **förbättra tillgången till och kvaliteten på subventionerade bostäder och genomgångsbostäder och samtidigt hålla kostnaderna för dessa på en överkomlig nivå; det ska också finnas tillgång till rimligt prissatta tjänster som en del av en integrerad lösning.**

2.2. Bedömning av de strukturella kraven

I EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att följa en målinriktad strategi i enlighet med de gemensamma grundläggande principerna för integrering av romer, och samtidigt säkerställa överensstämmelse med nationella integrationsstrategier och reformprogram inom ramen för Europa 2020-strategin.

- (a) Mobilisering på regional och lokal nivå och medverkan från det civila samhället

I EU-ramen betonas behovet av en fortlöpande dialog med regionala och lokala myndigheter samt det romska civila samhället om utformningen, genomförandet och övervakningen av nationella strategier.

Medan de flesta medlemsstater betonar lokala projekt eller initiativ som tagits av lokala eller regionala myndigheter för att främja inkluderingen av romer, är det bara ett fåtal som uttryckligen räknar med att ta hjälp av dessa myndigheter vid genomförandet och övervakningen av strategierna. Vidare finns det bara små indikationer på medverkan från eller samråd med dessa lokala offentliga aktörer vid utformningen av strategierna. I ett fåtal fall har medlemsstaterna inte fastställt några klara åtgärder på nationell nivå, utan konkreta program genomförs på regional och lokal nivå.

När det gäller det civila samhället har flera medlemsstater utfört breda samråd med företrädare för romerna och med det civila samhällets organisationer vid utformningen av politiska dokument, även om det verkar som om man inte alltid har tagit hänsyn till de bidrag som erhållits.

Mobilisering av regionala och lokala myndigheter samt det civila samhället

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Samråd med lokala och regionala myndigheter eller företrädare för romerna eller det civila samhället vid utformningen av strategin	BE, BG, DK, DE, EE, IE, ES, FR, IT, LV, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
Planerad medverkan från regionala och lokala myndigheter i genomförandet	BE, BG, CZ, DE, IE, EL, ES, FR, CY, LV, LT, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Planerad medverkan från företrädare för romerna/det civila samhället i genomförandet	BE, BG, DE, IE, EL, ES, FR, LV, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
--	--

Flertalet medlemsstater kunde emellertid inte förklara hur de ser på samarbetet med å ena sidan regionala och lokala myndigheter, å andra sidan det civila samhället och de romska gemenskaperna vid genomförandet och övervakningen av sina strategier. Medlemsstaterna behöver anstränga sig mer för att på ett meningsfullt sätt involvera såväl regionala och lokala myndigheter som det civila samhället i alla etapper av de nationella strategierna.

Som en del av en samlad strategi bör medlemsstaterna prioritera att

- **involvera regionala och lokala myndigheter, i enlighet med deras respektive specifika behörighetsområden, i översynen, genomförandet och övervakningen av strategierna,**
- **involvera det civila samhället, däribland romska organisationer, i genomförandet och övervakningen av strategierna,**
- **säkerställa samordning mellan de olika myndigheter som är involverade i genomförandet av strategierna,**
- **ta med inkluderingen av romerna i den regionala och lokala dagordningen,**
- **använda den europeiska socialfonden för att stärka de romska organisationernas kapacitet.**

(b) En effektiv övervakning och utvärdering av politikens genomförande

I EU-ramen uppmanas alla medlemsstater att låta sina strategier omfatta väl fungerande övervakningsmetoder, så att det blir möjligt att utvärdera resultaten av åtgärder för att inkludera romer, och en översynsmekanism för anpassning av strategier.

Flera medlemsstater erkänner behovet av ett väl fungerande övervakningssystem och vissa strävar efter att inrätta, eller har åtminstone planer på att utveckla, ett sådant system. Några medlemsstater har framgångsrikt testat en territoriell strategi för att övervaka hur situationen utvecklar sig, särskilt i de områden där behoven är som störst. Det behövs emellertid avsevärda insatser för att uppfylla de förväntningar som kommer till uttryck i EU-ramen och för att säkerställa tillräcklig rapportering om romernas sociala och ekonomiska inkludering inom ramen för Europa 2020-processen i förekommande fall.

Övervakning och genomförande

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Väl fungerande övervakning för att utvärdera effekterna	IE, LV, PT, SK
En översynsmekanism som möjliggör ändringar av strategin	BG, IE, EL, ES, LV, SK, FI, SE

Som en del av en samlad strategi bör medlemsstaterna

- **utveckla eller använda befintliga tillförlitliga övervakningssystem genom att fastställa referensvärden, lämpliga indikatorer och mätbara mål, om möjligt i samarbete med de nationella statistikbyråerna,**
- **se till att varje program omfattar bestämmelser om bedömningen av dess relevans, effektivitet och resultat.**

(c) Bekämpning av diskriminering och skydd av grundläggande rättigheter

I EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att se till att romer inte utsätts för diskriminering, utan blir behandlade som vilken person som helst, med lika tillgång till alla grundläggande rättigheter som fastställs i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Alla medlemsstater engagerade sig i att motverka diskriminering och skydda grundläggande rättigheter i sina strategier. I de flesta strategier finns det ett särskilt avsnitt eller kapitel som särskilt tar upp spridningen av kunskap om grundläggande rättigheter samt kampen mot diskriminering och kränkningar av de mänskliga rättigheterna (däribland kampen mot människohandel).

Åtgärder för att främja mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Insatser på området för mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

En absolut nödvändig förutsättning för att garantera lika tillgång till offentliga tjänster är att komma till rätta med den bristfälliga registreringen av romer i de nationella folkbokföringsregistren och avsaknaden av ID-handlingar i förekommande fall. Det är viktigt att väl riktade åtgärder vidtas omgående för att komma till rätta med dessa problem i de medlemsstater där de förekommer.

En intensifierad kamp mot diskriminering och rasism, också de former som drabbar romerna, måste vara del av en väl fungerande strategi i varje medlemsstat. Den bör grunda sig på att EU-lagstiftningen²¹ och den nationella lagstiftningen på området följs fullt ut och på att skapa ökad medvetenhet om samhällets intresse av att integrera romerna. Tillfällen till möten mellan kulturer kan främja sådan medvetenhet och underlätta avstigmatisering.

²¹

Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (EGT L 180, 19.7.2000). Rådets rambeslut 2008/913/RIF av den 28 november 2008 om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen (EUT L 328, 6.12.2008)..

Romska barn är en särskilt sårbar grupp när det gäller möjligheterna att komma i åtnjutande av grundläggande rättigheter, en fråga som bara sällan kommer upp till diskussion utanför utbildnings- och hälsoområdena. Flera strategier ägnar särskild uppmärksamhet åt de romska kvinnornas situation, men det krävs ytterligare insatser för att de ska kunna använda sig av sina rättigheter.

En stor del av de romer som lever i medlemsstaterna är lagligt bosatta tredjelandsmedborgare som ställs inför samma utmaningar som migranter som anländer från länder utanför EU. De får inte bli utsatta för diskriminering, utan ska åtnjuta samma rättigheter som migranter från länder utanför EU.

Som en del av en samordnad strategi bör medlemsstaterna prioritera att

- **se till att alla romer folkbokförs hos behöriga myndigheter,**
- **intensifiera kampen mot rasism och diskriminering, inklusive flerfaldig diskriminering,**
- **främja allmänhetens förståelse för de gemensamma fördelarna med att inkludera romerna,**
- **bekämpa barnarbete och människosmuggling på ett mer effektivt sätt, också genom internationellt samarbete.**

(d) Nationella kontaktpunkter

I EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att utse nationella kontaktpunkter för den nationella strategin för integrering av romer, med ansvar för att samordna utarbetandet och genomförandet av strategin. Alla har nu följt denna begäran och har nationella kontaktpunkter, de flesta av dem på hög nivå²². Den tydliga identifikationen av de samordnande myndigheterna i alla 27 medlemsstater är en förbättring jämfört med tidigare, och en stark indikation på den politiska viljan att möta utmaningarna i insatserna för att integrera romerna²³. Samtidigt är det viktigt att säkerställa ett nära samarbete mellan nationella kontaktpunkter och de myndigheter som handhar finansieringen och ansvarar för genomförandet.

Nationella kontaktpunkter

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Utse nationella kontaktpunkter	Alla medlemsstater

Alla åtgärder bör införas på ett sådant sätt att de nationella kontaktpunkterna kan samordna strategierna för integrering av romer på ett väl fungerande sätt.

2.3. Utvärdering av finansieringsåtgärderna

I EU-ramen uppmanades medlemsstaterna att bevilja tillräcklig finansiering från de nationella budgetarna. Denna finansiering skulle när så behövdes kompletteras med

²² Se de nationella kontaktpunkterna på: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/national-strategies/index_en.htm

²³ I Grekland beräknas den nationella kontaktpunkten kunna utses under andra halvåret 2012.

EU-medel och internationella anslag till åtgärder för inkludering av romer. Utvärderingen av de nationella strategierna visar att de flesta medlemsstater inte har anslagit tillräckliga budgetmedel till åtgärder för att inkludera romer. Endast ett fåtal medlemsstater har identifierat finansieringskällor och konkreta belopp för sådana åtgärder.

För att säkerställa genomförandet av strategierna för inkludering av romer avser flera medlemsstater att förlita sig till finansiering från EU, särskilt Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Även om det finns möjlighet att stödja sårbara grupper, som romerna, inom ramen för politiken för landsbygdsutveckling, omfattar de flesta strategier ingen hänvisning till Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Budgetanslag till nationella strategier för integrering av romer bör bygga på en territoriell lösning som tar upp särskilda behov i de geografiska områden som lider mest av fattigdom eller riktas in på de grupper som löper störst risk för diskriminering eller utanförskap, med särskild hänsyn till marginaliserade grupper som romerna²⁴.

Fördelning av medel

Åtgärder som ska vidtas enligt EU-ramen	Medlemsstater som har vidtagit dessa åtgärder
Inga uppgifter om finansiering	IE, FR, CY, LU, NL, AT, FI, UK
Inga budgetanslag	BE, DK, DE, EE, ES
Uppgifter om tilldelning av medel från den nationella budgeten	BG, EL, LV, LT, HU, PL, RO, SI, SK, SE
Uppgifter om tilldelning av medel från internationella källor/EU-medel	CZ, EL, LV, LT, HU, PL, PT, RO, SI, SK

Medlemsstaterna bör i högre grad och på ett bättre sätt använda EU-medel för inkludering av romer som en del av sina insatser för att förbättra anslagsutnyttjandet.

För att säkerställa ett hållbart genomförande av sina strategier för inkludering av romer bör medlemsstaterna i tydliga ordalag åta sig att trygga finansieringen av strategierna fram till 2020, och på så sätt manifesteras sin politiska vilja att åtgärda exkluderingen av romer.

²⁴

Europeiska kommissionen samarbetar med Världsbanken för att utveckla en kartläggningsmetod samt kartläggningar av fattigdom och utanförskap för de flesta av de medlemsstater som anslöt sig till EU 2004 och därefter. Observationsorgan i samverkan för europeisk regional utvecklingsplanering begärde 2011 in förslag på hur man skulle kunna utveckla kartor över fattigdom och utanförskap för ett antal medlemsstater som anslöt sig till EU före 2004. I slutet av 2011 föreslog Europeiska kommissionen att medlemsstaterna vad gäller nästa programplaneringsperiod skulle låta sitt bidrag enligt partnerskapskontraktet och det operativa programmet få formen av insatser inriktade på vissa geografiska områden och målgrupper.

3. UTMANINGARNA FÖR UTVIDGNINGSLÄNDERNA

I EU-ramen betonas att EU:s mål när det gäller integrering av romer i lika hög grad gäller för utvidgningsländer. De nationella strategierna för integrering av romer i dessa länder bör ses över mot bakgrund av dessa mål, så att de återspeglar det övergripande perspektiv som krävs enligt EU-ramen. Detta tas tydligt upp i kommissionens meddelande *Strategi för utvidgningen och huvudfrågor 2011–2012*²⁵

Kommissionen följer noga utvecklingen i sina årliga lägesrapporter. Utöver att fokusera på EU-ramens fyra nyckelområden behöver länderna på västra Balkan och Turkiet ägna särskild uppmärksamhet åt att underlätta tillgången till personliga id-handlingar och folkbokföring vid de lokala myndigheterna²⁶. De nationella myndigheterna i utvidgningsländerna behöver förbli fast beslutna att vidta konkreta åtgärder på alla angränsande områden²⁷.

Ett antal åtgärder erhåller redan finansiering i kandidatländer, inom ramen för den del av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) som rör utveckling av mänskliga resurser. Mottagarländerna har ett avsnitt om sårbara grupper och romer i sitt operationella program, som syftar till att främja social integration, till exempel genom fortbildning, yrkesorientering och verksamhet för att stärka deltagandet på arbetsmarknaden.

För att ytterligare stödja utvidgningsländerna i deras ansträngningar för att främja inkluderingen av romer har kommissionen tagit vissa steg för att förbättra användningen av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA), i syfte att ta itu med frågan om inkludering av romer på nationell och regional nivå på ett mer strategiskt och resultatorienterat sätt²⁸.

En bättre integrering av romer är en fråga om social rättvisa och om att garantera mer inkluderande samhällen i utvidgningsländerna. Detta är en del av EU:s gemensamma värderingar som utvidgningsländerna uppmanas att ta till sig som ett steg på vägen mot anslutning. Den nuvarande situationen för de romer som lever under svåra förhållanden i utvidgningsländerna har haft följdverkningar i form av det ökade antal romer som tillfälligt migrerar till EU:s medlemsstater med stöd av det viseringsfria systemet och till och med ansöker om asyl²⁹. Detta kan ha en negativ inverkan på liberaliseringen av viseringskraven, som är en av de viktigaste framgångarna i strävandena att integrera västra Balkan i EU. Utvidgningsländerna måste ytterligare öka ansträngningarna för att integrera sina romska medborgare. Detta kunde även

²⁵ (KOM (2011) 666)

²⁶ Zagrebdeklarationen av den 27 oktober 2011, som godkändes på konferensen om dokumentation av civil status och folkbokföring i Sydosteuropa.

²⁷ Detta åtagande innebär att fastställa eller se över relevanta allmänna och särskilda handlingsplaner och program inom de fyra nyckelområdena, underlätta tillgång till personliga handlingar och registrering, främja skolgång för små barn och förebygga att romska barn lämnar skolan i förtid, stimulera anställning av romer i den offentliga och privata sektorn, förebygga diskriminering inom social- och sjukvård samt förbättra romernas boendeförhållanden, särskilt för dem som lever i informella bostättningar.

²⁸ Genomförandet övervakas genom den mekanism som tillhandahålls genom stabiliserings- och associeringsprocessen (SAA) och de årliga lägesrapporterna; de operativa slutsatserna kommer att följas upp inom ramen för SAA-kommitténs möten under 2012.

²⁹ SEK(2011) 695 och SEK(2011) 1570.

inbegripa hållbara lösningar för flyktingar och internt fördrivna personer, av vilka många är romer³⁰.

4. DET FORTSATTA ARBETET

Kommissionens bedömning av de nationella strategierna för integrering av romer visar att medlemsstaterna anstränger sig för att utveckla en övergripande strategi på området. Fortfarande återstår dock mycket att göra på nationell nivå. Den sociala och ekonomiska inkluderingen av romer förblir i första hand medlemsstaternas ansvar och dessa kommer att behöva göra mer för att leva upp till sina åtaganden genom att anta mer konkreta åtgärder, uttryckliga mål för mätbara resultat, tydligt öronmärkt finansiering på nationell nivå och ett sunt nationellt system för övervakning och utvärdering.

För att möta de utmaningar som konstaterats och uppnå en effektiv integrering av de romska minoriteterna bör medlemsstaterna, särskilt de med en större romabefolkning, i första hand vidta följande åtgärder:

- *Fortsätta att föra en fortlöpande dialog med kommissionen och berörda intressenter för att*
 - säkerställa att nationella strategier och handlingsplaner är anpassade till EU:s lagstiftning och politik och till den specifika nationella situationen, inklusive politiken i stort och reformer i den offentliga sektorn, samt tar hänsyn till effekterna av den ekonomiska krisen,
 - säkra en effektiv användning av såväl nationella som EU-medel,
 - främja och övervaka det konkreta genomförandet av strategierna.
- *Involvera regionala och lokala myndigheter*

Medlemsstaterna behöver se till att genomförandet av strategierna överensstämmer med regional och lokal planering. Medverkan från regionala och lokala myndigheter är ett helt nödvändigt inslag för att uppnå förändring. Deras fulla medverkan är avgörande när strategierna ses över och genomförs. Dessutom kommer kommissionen att fortsätta främja utbyte av erfarenheter och samarbete i nätverk mellan regionala och lokala myndigheter.
- *Ett nära samarbete med det civila samhället*

Det civila samhället, särskilt romska organisationer, bör inte ses som passiva åskådare till förändringarna, utan uppmanas att spela en aktiv roll i arbetet med att få dessa till stånd. Det måste ges en avgörande uppgift när det gäller att övertyga den romska befolkningen och bygga förtroende mellan majoritets- och minoritetsbefolkningar. Medlemsstaterna måste vidta nödvändiga åtgärder

³⁰

Sarajevoprocessen (Belgraddeklarationen av den 7 november 2011) inkluderar ett gemensamt regionalt program (med anslag på 584 miljoner euro) för denna fråga.

för att säkerställa det civila samhällets medverkan i översynen, genomförandet och övervakningen av de nationella strategierna.

- *Anslå proportionerliga finansiella resurser*

Medlemsstaterna behöver anslå tillräckliga resurser för genomförandet av de nationella strategierna för integrering av romer, eftersom det är ett mått på medlemsstaternas ambitioner. Vid sidan av den nationella finansieringen kommer åtgärder som ingår i dessa strategier även att utgöra en del av förhandlingarna om strukturfonderna och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för programperioden 2014-2020. Den ram för sammanhållningspolitiken som kommissionen har föreslagit inbegriper: ett minimianslag till social integration och bekämpande av fattigdom, bättre tillgång till medel och förbättrad samordning och integrering av dessa, en prioritering av investeringar som främjar integreringen av marginaliserade samhällen som romernas, och förhandskrav som gör investeringar genom strukturfonderna beroende av att det finns en nationell strategi för integrering av romer i enlighet med EU-ramen.

- *Övervaka övergången och möjliggöra anpassningar av strategierna*

Nationella reformprogram inom den europeiska terminen för samordning av den ekonomiska politiken kommer att granskas så att de överensstämmer med den nationella strategin för integrering av romer, och när så är lämpligt kommer hänvisningar till integreringen av romer att göras i de landsspecifika rekommendationerna, för att leda de berörda medlemsstaterna mot vidare framsteg. För kommande år uppmanas medlemsstaterna att på ett systematiskt sätt ta upp frågan om inkludering av romer i sina nationella reformprogram, i proportion till storleken på deras romabefolkningar.

Vidare innehåller det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer detta meddelanden sammanfattning av nyckelfaktorer som hjälper medlemsstaterna att stänga gapet mellan romer och majoritetsbefolkningen. Den närmare bedömningen kommer att delges medlemsstaterna i samband med en dialog med dem.

Medlemsstaterna uppmanas också att informera kommissionen om resultaten från övervakningen av genomförandet av sina respektive strategier.

EU:s byrå för grundläggande rättigheter kommer att fortsätta sina undersökningar i hela EU och ha ett nära samarbete med medlemsstaterna för att hjälpa dem att utveckla tillförlitliga nationella övervakningssystem.

Kommissionen kommer att fortsätta att stödja insatserna för att mobilisera den kapacitet som finns inom medlemsstaterna. För detta ändamål kommer ett nätverk av nationella kontaktpunkter i alla EU-medlemsstater att inrättas. Syftet är att medlemsstaterna ska dela med sig sinsemellan av resultaten från åtgärder som vidtas för att inkludera romer, utbyta bästa praxis och ömsesidigt granska varandras genomförande av strategierna. Den europeiska plattformen för integrering av romer kommer även i fortsättningen att fungera som ett forum där intresserade parter kan utbyta synpunkter.

Kommissionen kommer årligen att se över genomförandet av de nationella strategierna för integrering av romer och rapportera till Europaparlamentet och rådet, men också inom ramen för Europa 2020-strategin.

- *Bekämpa diskriminering på ett övertygande sätt*

Medlemsstaterna måste se till att lagstiftningen mot diskriminering verkligen tillämpas inom deras territorier. I samband med rapporteringen 2013 om tillämpningen av EU:s direktiv om alla rasers lika rättigheter³¹ kommer kommissionen att ta upp rättsliga frågor med särskild betoning på aspekter som är av relevans för integreringen av romer.

³¹ Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (EGT L 180, 19.7.2000).